

Samhällsbyggnadskontoret

Handläggare

Christina Lindahl

Datum

2016-04-28, senast rev
2016-12-14

Diarienummer

KS 15/0300

Beslut av Kommunfullmäktige 2016-12-21 § 152

Bildande av Lillsjön-Örnässjöns naturreservat i Upplands-Bro kommun

Bildande av naturreservat

Kommunen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det område, som utmärkts på bifogade beslutskarta 1A, som naturreservat.

Det svartskrafferade området öster om Lillsjön och öster om elljusspåret undantas från naturreservatet i avvaktan på vidare utredning och ställningstagande

Naturreservatets namn ska vara Lillsjön-Örnässjöns naturreservat.

Syftet med naturreservatet

Syftet är dels att bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer och dess biologiska mångfald knuten till skogarna, odlingsmarkerna och vattenmiljöerna Örnässjön, Lillsjön, Örnäsbäcken och Lillån, dels att utveckla området för rekreation och friluftsliv genom att öka tillgängligheten till delar av området.

Syftet ska uppnås genom att:

- Lillsjön med sin badplats, parkeringar och motionsspår ska även fortsättningsvis utgöra baspunkten i området för såväl sommar- som vinteraktiviteter. Insatser ska göras för att skapa förutsättningar för att sprida nyttjandet också till andra delar av området. Detta ska ske genom att ordna ytterligare entréer till reservatet.
- Olika friluftshintressen ska vägas mot varandra och mot naturvärdena. T.ex. ska särskilda ridsslingor/leder anvisas och jakten begränsas till skyddsjakt.
- Tillgänglighet för funktionshindrade, som rullstolsanvändare och besökare med andra fysiska begränsningar, ska åstadkommas genom planerad anpassning där det är möjligt.
- Särskilda insatser ska göras för att öka förskolans och skolans möjligheter att använda området i sin verksamhet.
- Informationen om och marknadsföringen av området ska förbättras.
- Skogsmarkens värde för rekreation och friluftsliv och för den biologiska mångfalden ska bevaras samt öka i de delar av reservatet som idag hyser

2016-12-14

ungskogar. Områdets nyckelbiotoper och ”objekt med naturvärden” utgör värdekärnor och ska bevaras. Något skogsbruk ska inte bedrivas i området. Vissa delar av skogen ska lämnas för fri utveckling, inom andra delar får begränsad skötsel utföras med hänsyn till friluftslivet och den biologiska mångfalden. I skog yngre än 65 år ska naturvårdsskötsel genomföras så att skogens värde för friluftslivet och naturvärden ökar.

- Jordbruksmarken ska skötas för att bevara det ”levande” odlingslandskapet. Kvarvarande rester av ängs- och naturbetesmarker ska skötas genom slåtter och/eller bete så att arter som kattfot, jungfrulin, nattviol och ängsnycklar ges gynnsamma förutsättningar. Skötseln är en förutsättning för att bevara de gamla flerhundraåriga hagmarksekarna och de arter, som uppmärksamats vid nyckelbiotopsinventeringen och vid insekts- och svampinventeringarna.
- Lillsjöns och Örnässjöns vatten ska vara av god ekologisk och kemisk status.
- Kulturhistoriska lämningar ska vårdas och ”lyftas fram” i informationen om området.
- Djurlivet är en viktig del i naturupplevelsen. Förbud mot jakt införs med undantag för skyddsjakt. Tillträdesförbud införs under häckningstid för ön i Örnässjön.

Skälen för beslutet

I ett beslut om att bilda naturreservat skall skälen för beslutet anges enligt 7 kap. 5§ miljöbalken.

Skälen för bildande av Lillsjöns-Örnässjöns naturreservat är följande:

Stora värden för friluftsliv och rekreation

Området utgör ett tätortsnära grönområde med stora värden för rekreation och friluftsliv. Här finns sammanhängande skogsområden för strövande, svamp- och bärplockning och öppna landskap. Sjöarna, Lillsjöbadet med serveringen, utsiktsplatsen Lillsjötoppen, sportfiske för allmänheten, strandområden med utsiktsplatser och hållar, utbyggd infrastruktur för friluftslivet med parkeringsplatser, motionsspår, promenadvägar, grillplatser bidrar till att locka många besökare till området. Det finns delar av området som har en potential att nyttjas mer genom kanalisering. Genom detta kan ännu fler besöka området utan att slitaget ökar. Området är lättillgängligt för allmänheten och kommunens förskolor och skolor.

Biologiska värden

Områdets naturvärden är också stora. Värdena är knutna till barnnaturskogarna med gamla tallar, hållmarkskogar, sumpskogar, skogsbeten, ädellövskog med hassel, rester av äldre typer av ängs- och naturbetesmarker, gamla grova ekar. Skogsstyrelsen har pekat ut flera objekt som nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden. Intressanta svamp- och insektsfynd har gjorts, framför allt knutna till ekarna och lövbestånden norr om Örnässjön. Flera rödlistade och fridlysta arter finns. Lillsjön, som bedöms vara av god ekologisk och kemisk status, uppvisar höga naturvärden med artrika växt- och djursamhällen och flera skyddsvärda arter, av vilka några är rödlistade. Örnässjön bedöms, trots

2016-12-14

övergödningsproblem, ha höga naturvärden med artrika växt- och djursamhällen med flera skyddsvärda arter, dock inga rödlistade.

Strandnära grönområden i fastställda detaljplaner

Skälet till att grönområden och vatten, som ingår i befintliga detaljplaner vid Lillsjön, ingår i naturreservatet är följande:

- Strandskydd saknas för grönområden och vatten som ingår i detaljplanerna med undantag för Detaljplan 3 för del av SYLTA (Dp Nr 8913).
- Både för friluftslivet men också för att behålla den ”gröna” inramningen av sjön är det viktigt att bevara strandens trädbestånd och buskskikt. Det strandnära området med de gamla tallarna öster om Lillsjön har Skogsstyrelsen registrerat som nyckelbiotop. Ett enhetligt skydd för trädbestånden krävs.
- Genom att grönområdena inkluderas i reservatet kan ordningen i området förbättras. Med stöd av miljöbalken kan samma föreskrifter införas här som för reservatet i övrigt, förutsatt att de inte strider mot detaljplan.
- När grönområdena ingår i naturreservatet blir förvaltaren av reservatet ansvarig för skötseln.

Övrigt

Upplands-Bro kommun växer och inte minst tätorterna Bro och Kungsängen. Exploateringstrycket är stort. Behovet av att långsiktigt bevara detta tätortsnära naturområde är därför angeläget.

För att kunna bevara och utveckla området för den biologiska mångfalden och för friluftslivet så är det viktigt att skogen skyddas, att jakten begränsas till skydds jakt och att odlingsmarkerna hålls öppna. Trycket från friluftslivet på delar av området är stort. Konflikter mellan t.ex. ridning och annat friluftsliv har uppmärksammats. Det intensiva nyttjandet av området öster om Lillsjön är omfattande året runt och resulterat i slitage och åverkan på mark och vegetation. Det finns därför ett behov av att sprida rekreations- och friluftsutnyttjandet också till andra delar av området.

Kommunens olika verksamhetsområden, som förskolan/skolan, men också äldreomsorgen och socialtjänsten, har en stor resurs i området med dess möjligheter till fysiska aktiviteter, pedagogisk verksamhet och inte minst avkoppling. Naturens betydelse som rekreationsskälla för människan har under de senaste 20-30 åren uppmärksammats alltmer i forskningen. Den erfarenhet som många människor har av att naturen är till stor nytta vid stresshantering och mental återhämtning har fått stöd i denna forskning. Detta tätortsnära område har genom sitt läge framför allt nära Kungsängen en stor potential att fungera som sådan ”kraftkälla” för hälsan.

2016-12-14

Föreskrifter för naturreservatet

För att trygga syftet med naturreservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning, t.ex. brygga eller mast, eller väsentligt ändra byggnads yttre utseende eller användningssätt. Föreskriften gäller dock inte mindre byggnad eller anläggning som behövs för reservatets skötsel eller för allmänhetens friluftsliv och som beviljas tillstånd enligt föreskrift A12,
 2. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar,
 3. på land eller i vatten spränga, schakta, utfylla, tippa, muddra eller bedriva annan verksamhet som väsentligen kan ändra områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden,
 4. anordna upplag annat än tillfälligt för jordbrukets behov eller i samband med områdets skötsel,
 5. avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder inom zon A (se bifogad beslutskarta 1B),
 6. avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder annat än naturvårdsinriktad skötsel inom zon B (se bifogad beslutskarta 1B),
 7. avverka gamla tallar, ekar och grova hasselbuketter i beteshagar inom zon C (se bifogad beslutskarta 1B),
 8. kalka, använda gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel inom ängs- och naturbetesmark samt på skogsmark,
 9. införa för området främmande växt- eller djurart. Förbudet gäller inte utsättning av fisk som t.ex. regnbåge med tillstånd i enlighet med gällande bestämmelser,
 10. skogsplantera jordbruksmark (åker- och betesmark) eller odla energiskog,
 11. jaga.
- Dessutom är det förbjudet att utan kommunens^{*)} tillstånd
12. uppföra mindre byggnad eller anläggning som behövs för reservatets skötsel eller för allmänhetens friluftsliv,
 13. anlägga parkeringsplats,
 14. anlägga motionsspår, vandringsled och stig,
 15. dra fram ledning i luft, mark eller vatten.

^{*)} avser kommunen som myndighet

2016-12-14

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet skall tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatets gränser enligt gällande anvisningar.
2. Inom de områden, som redovisas på bifogad beslutskarta 1C, bibehålla befintliga samt uppföra nya anläggningar/anordningar för allmänhetens friluftsliv som vindskydd, grillplatser, fiskebryggor och toalettbyggnader, montera ny släplift, iordningställa nya ridslingor/leder, markera rid- och strövstigar, fullfölja planerad utbyggnad av elbelysning på motionsspår, sätta upp informationstavlor, reservats- och naturstigsskyltar samt underhålla och sköta dessa anläggningar och anordningar.
3. Naturvårdande skötsel genom gallring, röjning, ringbarkning och skapande av död ved inom zon B på bifogad beslutskarta 1B och på trädklädd betesmark, uppsättning av betesstängsel, betesdrift och slåtter.
4. Befintlig åkermark hålls öppen genom åkerbruk, slåtter- och/eller betesbruk.
5. Dokumentation och uppföljande undersökningar av mark- och vattenförhållanden, djur- och växtarter samt av naturvårdsåtgärder inklusive åtgärder för rekreation och friluftslivet.

Hur åtgärderna ska utföras anges i fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon annat än på anvisade, för allmän trafik upplåtna vägar. Undantag gäller för rörelsehindrade med särskilt parkeringstillstånd att använda vägen till handikapparkeringen vid Lillsjöserveringen,
2. parkera annat än på anvisad plats,
3. övernatta i husvagn, husbil, bil eller liknande
4. cykla i terräng och på anvisade ridslingor, ridvägar och ridleder,
5. tälta,
6. lägga till med båt i Lillsjöbadet och att i övrigt förtöja eller lägga upp båt på stranden mer än 1 dygn i följd på samma plats. Förbudet gäller inte upplägg av båt på anvisad plats,
7. elda annat än på härför iordningställda och anvisade platser,
8. rida annat än på anvisade ridslingor, ridvägar och ridleder,
9. rida i annan gångart än skritt (långsammaste gångarten) förbi område med samlad bebyggelse utefter Husbyvägen enligt redovisning på beslutskarta 1A,

2016-12-14

10. ta med hund som inte är kopplad. Förbudet gäller dock inte inom inhägnad hundrastgård,

11. ha hund på Lillsjöbadet (inkl. sandstrand och bryggor) fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 september inom det område som redovisas på beslutskartan 1A,

12. fiska i Lillsjöbadet inom det område som redovisas på beslutskartan 1A,

13. fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 15 augusti beträda ön i Örnässjön och uppehålla sig närmare dess strand än 100 m,

14. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka ris som exempelvis blåbärs- och lingonris, samt plocka lavar och vedlevande svampar,

15. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet. Förbudet gäller inte det fiske som bedrivs i sjöarna,

16. gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jord eller sten.

Dessutom är det förbjudet att utan kommunens^{*)} tillstånd

17. sätta upp affisch, skylt eller liknande, dock får snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor sättas upp för tillfälligt bruk om de avlägsnas omedelbart efter avslutat arrangemang,

18. anordna lägerverksamhet, tävlingar, träning eller liknande för fler än 200 deltagare.

**) avser kommunen som myndighet*

Ovanstående föreskrifter under A och C skall inte utgöra hinder för

- förvaltaren av reservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- kommunen eller av kommunen utsedd uppdragstagare, att i dokumentations- och uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet och nödvändig insamling av bestämningsmaterial,
- markägare och arrendatorer att framföra motordrivet fordon i samband med sin verksamhet i reservatet,
- anläggande av en kompletterande parkeringsplats söder om gångvägen upp till Lillsjötoppen och öster om de två befintliga parkeringsplatserna vid Lillsjöbadet under förutsättning att det är lämpligt med hänsyn till andra intressen,
- fällning av träd som beviljats marklov inom detaljplan 2 för del av Sylta (Högnäsvägen) samt detaljplan 9 Tibblehöjden (Geologivägen),
- skyddsjakt,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
- normalt underhåll av befintliga luftledningar, som t.ex. röjning, avverkning av farliga träd etcetera. Kommunen ska dock underrättas om planerade åtgärder i god tid innan de utförs,
- nödvändig avverkning av ”risk”-träd vid allmänna vägar, parkeringsplatser och vid övriga anläggningar och anordningar för friluftslivet,

2016-12-14

- normalt nyttjande och skötsel av tomtplats
- normalt underhåll av befintlig VA-ledning och infiltrationsanläggning (Husby GA:5)

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen kungörs av kommunen. Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Upplysningar

Grundregeln i jaktlagen är att allt vilt (vilda däggdjur och fåglar) är fredat, även deras bon och ägg. Vissa växt- och djurarter är fridlysta, så kallat artskydd, med stöd av 8 kap. miljöbalken och enligt artskyddsförordningen (2007:845). Exempel på sådana arter är gullviva och liljekonvalj, som inte får grävas upp eller plockas för försäljning, blåsippra, alla orkidéarter samt grod- och kräldjursarter.

Förbud mot motorbåtstrafik: För Örnässjön (sjönr 61:151) och Lillsjön (sjönr 61:150) gäller förbud mot trafik med maskindriven farkost. Enligt Stockholms läns författningssamling (01FS 2001:138) ska anslag med texten ”Motorbåtstrafik förbjuden” sättas upp på lämpliga ställen vid sjöarnas stränder. Skylthållare är Upplands-Bro kommun.

Förbud mot nedskräpning: Enligt 15 kap. 26 § miljöbalken är det förbjudet att skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till.

Skötselplan

Kommunen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 2 för naturreservatets långsiktiga vård.

Förvaltare av naturreservatet

Kommunen är förvaltare av naturreservatet, vilket följer av 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Flera aktörer (Tekniska avdelningen, Kultur- och fritidskontoret, staben på Samhällsbyggnadskontoret) sköter idag området utifrån olika ansvarsområden. För att samordna och effektivisera verksamheten så föreslås att ett skötselråd inrättas med representanter (tjänstemän) från de olika berörda avdelningarna/kontoren. I skötselrådet bereds frågor kring planerad verksamhet, uppföljning, kostnads- och budgetfrågor etcetera.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

I kommunens översiktsplan ÖP 2010 föreslås att naturreservat inrättas för ett område vid Lillsjön-Örnässjön. Kommunen sökte statligt bidrag till Lokala Naturvårdsprojekt (LONA) för att utreda förslaget till naturreservat. Utredningen resulterade i ”Förslag till kommunalt naturreservat för Lillsjön-Örnässjön i Uppland-Bro kommun” (daterad den 19 december 2013, rev 15 april 2014, dnr 212-000488). Kommunstyrelsen fick information om resultatet av utredningen och om den fortsatta processen vid sitt möte den 27 maj 2014.

2016-12-14

Därefter fick berörda markägare, organisationer, Länsstyrelsen m.fl. utredningen för kännedom.

Kommunen sökte och beviljades LONA-bidrag också till en etapp 2 för att genomföra processen fram till beslut om bildande av ett kommunalt naturreservat. Ett förslag till beslut om naturreservat (daterat den 28 april 2016, dnr KS 15/0300) togs därefter fram med utredningen som underlag.

Resultatet av "remissen" - framförda synpunkter

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 8 juni 2016 § 94 att Tillväxtkontorets förslag till bildande av naturreservat (daterat den 28 april 2016, dnr KS 15/0300) skulle föreläggas markägare och innehavare av särskild rätt att yttra sig samt att förslaget skulle sändas ut på samråd till berörda myndigheter och organisationer. Handlingarna sändes ut den 23 juni 2016. Skriftliga synpunkter skulle vara kommunen till handa senast den 19 september. De synpunkter som kommit in redovisas i detalj i en separat samrådsredogörelse. Nedan lämnas en sammanfattning av resultatet.

Berörda sakägare

Med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., delgavs berörda markägare och innehavare av särskild rätt till marken att yttra sig över förslaget. Föreläggandet skickades ut till 43 sakägare (markägare, arrendatorer, servitutsägare etcetera) och åtta svar har kommit in från totalt 12 sakägare. Markägarna, med undantag för ägarna till fastigheten Raskeboda 1:1, är välvilligt inställda till förslaget att bilda naturreservat för området. Några ägare till servitut för brygga och båt vid Lillsjöns södra strand tillstyrker reservatsbildning men motsätter sig att kommunen anlägger en strandpromenad förbi deras fastigheter.

Berörda statliga myndigheter

Förslaget översändes samtidigt med stöd av 25 § samma förordning för samråd till Länsstyrelsen i Stockholms län och med stöd av 25a § för samråd till Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten. Samtliga har lämnat yttrande och tillstyrkt förslaget att bilda naturreservat.

Berörda kommunala nämnder

Förslaget sändes samtidigt för kännedom och med möjlighet att ge synpunkter till Kultur- och fritidsnämnden, Tekniska nämnden, Bygg- och miljönämnden samt till Utbildningsnämnden. Samtliga nämnder tillstyrker förslaget att bilda naturreservat. Bygg- och miljönämnden och Tekniska nämnden framförde några synpunkter.

Berörda intresseorganisationer - Allmänheten

Förslaget sändes också till 18 intresseorganisationer (fyra pensionärsorganisationer samt till föreningar inom kultur- friluftsliv, naturvård, idrott och handikapp etc.) för kännedom och med möjlighet att ge synpunkter. Två yttranden har kommit in. Naturskyddsföreningen i Upplands-Bro tillstyrker förslaget. Upplands-Bro Rid- och Körvägförening framför synpunkter kopplade till ridning.

Övrig allmänhet

Därutöver har några boende söder om Lillsjön också lämnat in synpunkter. Det gäller framför allt två synpunkter. Några vill inte att strandpromenaden

2016-12-14

förlängs utmed Lillsjöns södra strand fram till Skarphagsvägen. Andra vill att den ”hemmaskog i vår omedelbara närmiljö som finns nedanför Urfjäll, Sylta och Tibble bostadsområden” undantas från förslaget till bildande av naturreservat. Man vill inte ha begränsningar och regler som ett naturreservat medför. Det handlar t.ex. om att man vill fortsätta att kunna ha hunden okopplad.

Synpunkternas beaktande vid bearbetningen av reservatsförslaget

I kommentarerna i samrådsredogörelsen framgår detaljerat hur framförda synpunkter beaktats vid den slutliga bearbetningen av förslaget.

Gräns för föreslaget naturreservat

Särskild omsorg har ägnats föreslagen reservatsgräns. Områden, som inte anses ha eller kan få höga bevarandevärden för friluftslivet eller för naturvärden, hade utelämnats redan i det förslag som gick ut på remiss. I öster hade också kompromissats med pågående planarbete för exploatering.

För fastigheten Raskeboda 1:1 gäller utvidgat strandskydd (300 meter) sedan år 1977 för landområdet. Förslaget att fastigheten Raskeboda 1:1 i sin helhet bör ingå i naturreservatet kvarstår, vilket också överensstämmer med översiktsplanen (ÖP 2010). Någon överenskommelse med fastighetsägarna om reservatsbildning och ersättning för det intrång som reservatet bedöms medföra har inte nåtts. Mot den bakgrunden föreslås

- att endast vattenområdet tillhörande Raskeboda 1:1 tas med i naturreservatet
- att dialogen och förhandlingen med markägarna får fortsätta med syftet att nå en överenskommelse om att hela fastigheten så småningom får ingå i naturreservatet.

Strandområdet söder och öster om Lillsjön har mycket höga frilufts- och naturvärden. Strandskogen med sina gamla tallar har Skogsstyrelsen pekat ut som nyckelbiotop. Här finns fina badhällar och utsiktsplatser. Kommunen, som äger marken, har investerat i anläggningar och anordningar för rekreation och friluftsliv, som promenadvägar, grillplats, soffor, bänkar och motionsstation med redskap. Ett elljusspår passerar genom området. Ett skydd för området behövs för att förhindra ytterligare slitage och åverkan på mark och vegetation och för att eliminera de risker som finns med lösa hundar. Detta område utgör inte bara hemmaskog för närboende utan är en stor tillgång för kommunens invånare och är välbesökt året runt. Skälet till att området mellan Urfjäll och Lillsjöbadet ingår i naturreservat är att det är ett allmänt intresse att bevara den värdefulla naturmiljön för rekreation och friluftsliv. För att nå det syftet så handlar det bl.a. om att få bättre ordning i området. Det gäller att få stopp på t.ex. eldning, som skadar mark och berghällar, och åverkan på vegetationen som sker genom att man hugger ner småträd att elda med, bryter grenar, plockar ris och lavar för att nämna några exempel.

Strandpromenad

Frågan om att förlänga befintlig strandpromenad genom att anlägga en strandpromenad söder om Lillsjön har sin grund i skrivningen i gällande Detaljplan 3 för del av Sylta (Dp Nr 8913). Förslaget om förlängning av strandpromenaden är därför ingen fråga för naturreservatet. Skrivningarna om att anlägga en strandpromenad har därför strukits och finns inte kvar i det nu bearbetade reservatsförslaget.

2016-12-14

Föreskrifterna

Synpunkter som framförts kring utformningen av några föreskrifter har i allt väsentligt beaktats, dock inte vad gäller önskan från några närboende om att få ha lös hund i området mellan Urfjäll och Lillsjöbadet. För att delvis kunna tillmötesgå deras önskan så förslås att några inhägnade hundrastgårdar ställs i ordning.

Övrigt

De synpunkter i övrigt som förts fram och som rör handikappanpassning, behov av utredning om lokalisering av parkeringsplatser vid nya entréer, ansvar för framtida underhåll och skötsel av ”tillkommande ytor och anläggningar” etcetera har beaktats genom att skrivningarna kompletterats och/eller förtydligats.

Kommunens bedömning

Området vid Lillsjön - Örnässjön utgör värdekärna för rekreation och friluftsliv i Görvälnkilen, en av Stockholmsregionens gröna kilar enligt Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och redovisades som utredningsområde i Länsstyrelsens rapport ”Aldrig långt till naturen - skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen” (Länsstyrelsens rapport 2003:20).

I kommunens översiktsplan ÖP 2010 föreslås att naturreservat inrättas för området.

Kommunens utredning kring förslaget att bilda naturreservat för området verifierar att området har höga frilufts- och naturvärden. Området runt sjöarna Lillsjön och Örnässjön är med sitt tätortsnära läge en unik tillgång för kommunens invånare och är välbesökt året runt. Kommunen har investerat i infrastruktur för friluftslivet. Det är ett stort exploateringsstryck på tätorterna Kungsängen och Bro. För att långsiktigt bevara och utveckla områdets värden för friluftslivet och för den biologiska mångfalden så behöver området skyddas mot exploatering, skogsproduktion och jakt. Åtgärder krävs för att begränsa den skada/åverkan på mark och vegetation som idag är påtaglig i de mest utnyttjade delarna av området. Kommunen anser därför att området bör förklaras som naturreservat.

Kommunen blir genom markköp ägare till merparten av den mark som föreslås ingå i naturreservatet. För en privatägd fastighet har träffats överenskommelse om intrångsersättning.

Fastigheten Raskeboda 1:1 bör enligt kommunens uppfattning i sin helhet också ingå i Lillsjön-Örnässjöns naturreservat. Eftersom någon överenskommelse med markägarna inte kunnat nås så avstår kommunen nu från att inkludera hela fastigheten i naturreservatet och tar därför endast med fastighetens vattenområde i Örnässjön. Kommunen avser dock att fortsätta dialogen med markägarna i frågan om reservatsbildning.

Miljökvalitetsmål

Beslutet om naturreservatet bidrar till uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv och samt Levande sjöar och vattendrag.

2016-12-14

Beslutet bidrar också till att nå delmål 5 - ”Öka andelen skyddad natur för ett rikt växt- och djurliv, rekreatiönsändamål och bevarande av kulturhistoriska miljöer” - i den av Kommunfullmäktige (2010-10-21, § 108) antagna Miljöplanen.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Kommunen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Lillsjön-Örnäs sjöns naturreservat
Kommun	Upplands-Bro
NVR-id	2046109
Läge	Området ligger i anslutning till men väster om Kungsängens tätort och mellan E18 i norr och Enköpingsvägen i söder.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X:653422, Y:6598299
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken (24)
Huvudsaklig objektkategori	Skog, odlingslandskap, vatten
IUCN-kategori	V, Skyddat landskap
Ägarkategorier	Kommun, enskild
Areal	421 ha, varav land 275,3 ha och vatten 145,7 ha
Fastigheter	Del av Örnäs 1:2, del av Örnäs 1:6 (endast vattenområde), del av Raskeboda 1:1 (endast vattenområde), del av Husby 1:2, del av Kungsängens-Tibble 1:3, del av Kungsängens-Tibble 1:644, del av Sylta 1:24, del av Sylta 1:61 och del av Aspvik 1:4

2016-12-14

Naturtyper (enligt KNAS) Områdets areal har med vissa justeringar delats in i de naturtyper enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur, en satellitbildstolkning som utförs av Metria).	Tallskog 48,4 ha (53,4 ha - 5 ha i undantaget område) Granskog 23,2 ha Barrlandskog 55,1 ha Barrsumpskog 6,0 ha Lövblandad barrskog 41ha Triviallövskog 20,8 ha Ädellövskog 10 ha (5,2 ha utgör betesmark) Triviallövskog med ädellövinslag 2,2 ha Lövsumpskog 5,8 ha Ungskog inklusive hyggen 4,6 ha Sumpskogsimpediment 1,4 ha Övriga skogsimpediment 5 ha Våtmark 2,6 ha Limnogen våtmark 4,3 ha Odlad mark 28,7 ha Äng 0,3 ha Betesmark 0,5 ha Övrig öppen mark 12 ha Exploaterad mark inkl. friluftsanläggningar 3,4 ha Sjöar och vattendrag 145,7 ha
Förvaltare av naturreservatet	Upplands-Bro kommun

Beskrivning av området

En beskrivning av området finns både i Kommunens utredning "Förslag till kommunalt naturreservat för Lillsjön-Örnässjön i Upplands-Bro kommun" (den 19 december 2013, rev. den 15 april 2014, dnr 2012-000488) och i skötselplanen för området.

Området utgörs av de båda sjöarna Lillsjön och Örnässjön som omges av skogsmarker och norr och väster om Örnässjön också av odlingsmarker. I delar av området finns en utbyggd infrastruktur för rekreation och friluftsliv. Nedan ges en översiktlig beskrivning av områdets natur- och friluftsvärden.

Naturvärden – biologisk mångfald

Skogens biologiska värden är framför allt knutna till barnnaturskogarna med gamla tallar, hållmarksskogarna, de ädellövriska lövskogsbestånden med hassel på Örnäs, al- och lövsumpskogarna och till skogsbetena norr och väster om Örnässjön. Några skogsbestånd har brunnit i sen tid. Skogsstyrelsen har pekat ut totalt nio nyckelbiotoper och 16 objekt med naturvärden. Tallticka, liten spiklav, grynnig blåslav, dropptaggsvamp, blåmossa och i de mer rika ädellövmiljöerna hasselticka, tibast, blåsippra, ormbär för att nämna några arter. Den totala arealen av registrerade nyckelbiotoper (21,4 ha) och objekt med naturvärden (46,9 ha) uppgår till 68 ha. Vegetationstyperna är lavrik typ, lingontyp, blåbärstyp, smalbladig grästyp, bredbladig grästyp, lågörttyp och i

2016-12-14

alsumpskogen vegetationstyp med starr-fräken och med arter som granbräken, kärrbräken, ormbär, rankstarr.

Odlingsmarkerna är belägna på norra och västra sidan av Örnässjön. Idag används åkermarken som slåttervall och betesmark. I de nationella ängs- och betesmarksinventeringar som genomfördes i landet under 1985-1990 talet och nu senast i början på 2000-talet har två områden väster om Örnäs herrgård uppmärksamats och redovisats som värdefulla från biologisk synpunkt. Det gäller en ekhage och en äng rik på orkidéer. Utöver nämnda områden finns små fragment här och där med arter som indikerar långvarig hävd som äng och/eller betesmark.

I ekhagen finns hävdberoende flora med bl.a. kattfot, knägräs, ormrot, fältgentiana, brudbröd och ängsskära. Här finns gamla, grova ekar. Brun nållav och gul dropplav har noterats i nyckelbiotopsinventeringen. Delar av ekhagen är lundartade med stora hasselbuketter och med förekomst av bl.a. arter som blåsippa och vårärt. Två specialinventeringar genomfördes 2013 i ekhagen och i ädellövskogarna på Örnäs. Dels en svampinventering med inriktning på sällsynta, intressanta och indikerande arter. Trots att det var ett regnfattigt år så överraskade Örnäs med intressanta fynd. Bland annat hasselticka, ekticka, oxtungssvamp, rutsinn jämte två sällsynta tickor. Dels genomfördes en inventering av insekter med tyngdpunkten lagd på vedlevande skalbaggar. I området hittades 16 rödlistade skalbaggsarter.

På en äng öster om ekhagen växer ängsnycklar, som vissa år har räknats till ca 1 200 individer, samt hirsstarr, plattstarr, plattsäv, darrgräs, ängsskallra för att nämna några exempel.

Örnässjön och Lillsjön binds samman av Örnäsbäcken, som omges av alsumpskog. Lillsjön har mycket höga naturvärden med artrika växt- och djursamhällen och flera särskilt skyddsvärda arter. Följande fem arter är rödlistade, bandnate, stjärnslinke, plattsäv, spädslinke och sjöhjortron.

Kulturmiljövärden

Det finns historiska kartor för området. Förutom häradsekonomiska kartan från 1860, så finns äldre kartor från 1700-talet för både Örnäs Säteri (1702) och "Raskeboda Frälse Hemmans Ägor" (1766). Dessa har varit till stor hjälp för att tolka och förstå dagens landskap och biologiska innehåll. En genomgång av Riksantikvarieämbetets register över fasta fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar visar att det finns två fasta fornlämningar och drygt 10 objekt, som bedömts utgöra "Övrig kulturhistorisk lämning".

Friluftsvärden

Området ger "äkta" upplevelse av landsbygd genom stora skogsområden för strövande, svamp och bärplockning, och öppna landskap med levande jordbruk. Sjöarna med möjlighet till bad, fritidsfiske och skridskoåkning är en ovärderlig tillgång. Området ligger tätortsnära och kan snabbt och lätt nås både med buss (hållplats vid Granhammarsvägen och Enköpingsvägen), cykel, till fots och med bil. Det utgör en stor resurs och potential för förskolan och skolan. Infrastruktur finns redan uppbyggd för friluftliv, rekreation och motion såväl sommar som vinter. Fin badplats med servering, diverse anordningar och minigolfbana, discgolfbana, motionsspår och stigar är några exempel.

2016-12-14

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen Stockholm, se bilaga 3.

Bilagor:

Bilaga 1A Beslutskarta 1A (Gräns m.m. för naturreservatet)

Bilaga 1B Beslutskarta 1B (Förbud mot avverkning)

Bilaga 1C Beslutskarta 1C (Befintliga och föreslagna anläggningar och anordningar för friluftslivet)

Bilaga 2 Skötselplan för Lillsjön-Örnässjöns naturreservat (den 28 april 2016, reviderad den 14 november 2016) inklusive

- bilaga 2a Skötselplanekarta - skötselområden samt

- bilaga 2b Skötselplanekarta - friluftsliv

Bilaga 3 Hur man överklagar

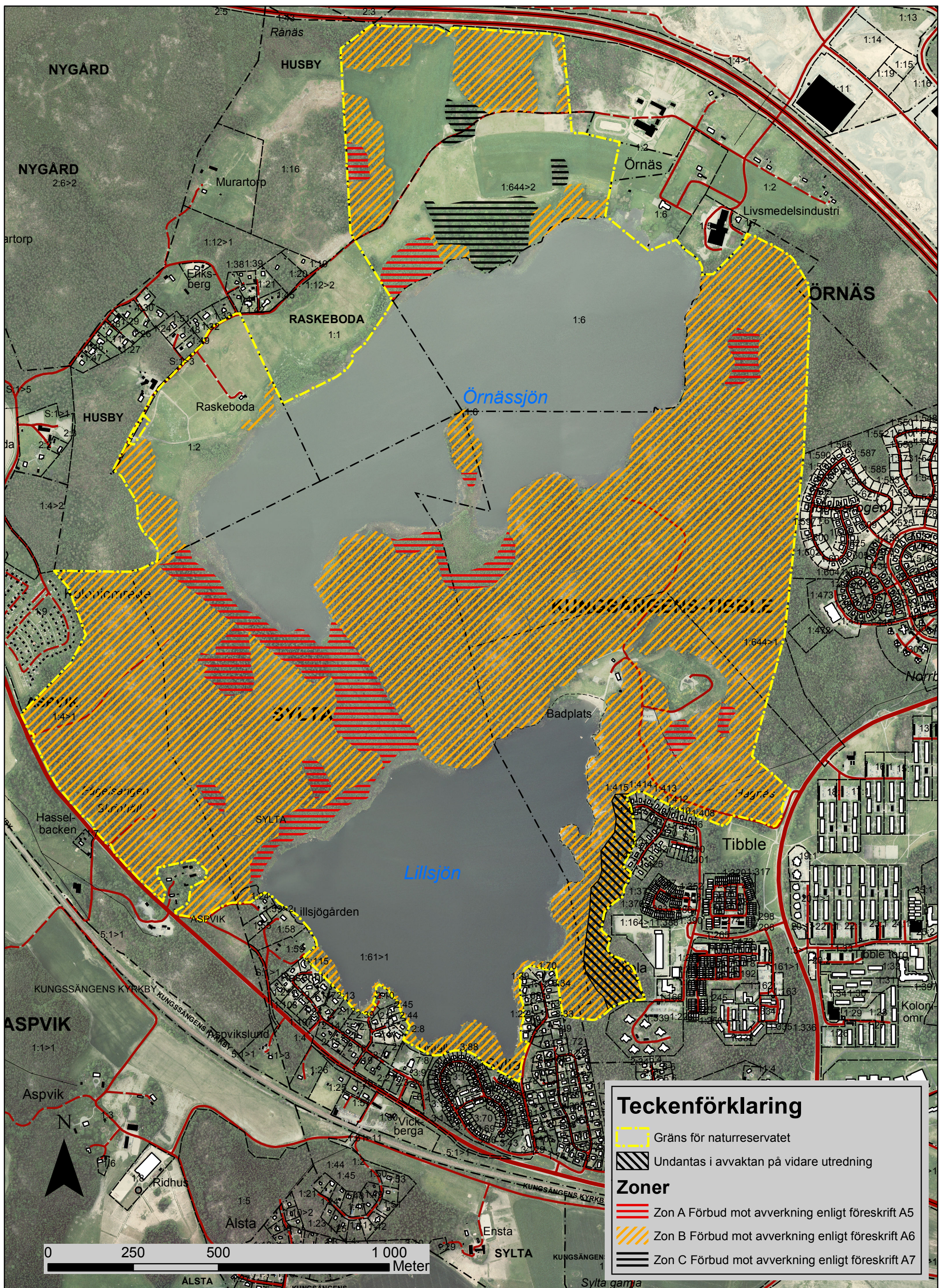
Lillsjön-Örnässjöns naturreservat - Beslutskarta 1A

2016-04-28, senast rev. 2016-12-14

Lillsjön-Örnässjöns naturreservat - Beslutskarta 1B

2016-04-28, senast rev 2016-12-14

Lillsjön-Örnässjöns naturreservat - Beslutskarta 1C

2016-04-28, senast rev. 2016-12-14

